

Coompanion siktar längre än till detaljplaner i Arkösund

I Arkösund har arbetet inom Coast4us redan dragit igång med en kick-off i september dit ca 120 intresserade Ortsbor samlades. På mötet presenterade tre av projektparterna – Norrköpings kommun, Coompanion Östergötland och Hela Sverige ska leva Östergötland – pilotområdet Arkösund och det arbete, som ska bedrivas under de kommande åren. För Arkösunds del handlar det om att ta fram detaljplaner för centrum och campingen. En sms-grupp står redan öppen för alla och envar som vill vara med i arbetet.

- Så ser det kanske ut ur ett strängt kommunalt perspektiv, säger Pia Tingvall som arbetar med projektet för Coompanion Östergötland, men för oss handlar det om mer. Vi vill självklart medverka till att de två detaljplanerna bidrar till att göra Arkösund till en ännu bättre plats att leva och verka på. Men i ett större perspektiv vill vi vända på hela den kommunala/regionala planeringsprocessen så att den leder till ett positivt engagemang från lokalbefolkningen där man tar vara på lokala kunskaper och idéer. ”Ledd uppifrån men gödd underifrån”, är en devis som Coompanion arbetar efter.

Planering med insyn och öppenhet

- Alltför ofta har aktiva lokala medborgare uppfattats som ett problem i planeringsprocesserna, något som sätter käppar i hjulen och fördröjer arbetet. I förlängningen leder det sedan till att det blir osämja och tråkigheter och att människor misstror de demokratiska institutionerna. Vi vill att planeringen sker med så mycket insyn och öppenhet som möjligt och att det lokala engagemanget ses som en tillgång i planeringsarbetet.

Det betyder inte att målet är att alla till sist ska vara helt överens om allting, poängterar Pia. Men om vi öppnar upp för dialog mellan olika intressen och lyssnar på varandra så kan vi i bästa fall förstå de olika bevekelsegrunderna trots att vi inte i alla tycker lika.

Lokal utvecklingsplan går utöver kommungränsen

Även i ett annat avseende är Coompanions perspektiv större än de konkreta pilotområdena. En bygds utveckling och framtid hänger inte alltid på förhållanden inom den egna kommunens gränser; kommunikationerna till en helt annan kommun kan vara avgörande för människors möjligheter att bo kvar och tillgången till natur och fritidsaktiviteter liksom företag i en helt annan kommun kan ha stor betydelse för ortens utvecklingsmöjligheter. När intresserade på orten tar fram en lokal utvecklingsplan tillsammans med Coompanion, startar därför arbetet med att ”vårt område” definieras och det kan vara ett helt annat än vad de formella kommungränserna visar. Det är det området och alla de resurser, möjligheter och behov som man kan identifiera som sedan bildar utgångspunkt när utvecklingsidéerna tas fram. Att definiera ”vårt område” är en del av det Coast4us'-arbete som nu har påbörjats i Arkösund och där inte bara Coompanion utan även HSSLÖ – Hela Sverige ska leva Östergötland – är engagerade. Eftersom Arkösunds Intresseförening är en av medlemsorganisationerna i HSSLÖ är de också delaktiga i planerings- och utvecklingsarbetet.

Hela Sverige ska leva mobiliserar lokalt

Hela Sverige ska leva är en ideell organisation som finns över hela landet och har lokala utvecklingsgrupper som sina medlemmar. Organisationen vill skapa balans mellan stad och land och ge lika goda – men inte nödvändigtvis lika dana – utvecklingsmöjligheter för landsbygderna och städerna. Deras roll i projektet är först och främst att mobilisera den lokala kunskapen och ta fram lokala behov och utvecklingsidéer – kort sagt få med så många som möjligt i arbetet.

Både Coompanion och Hela Sverige ska leva arbetar med ett verktyg som kallas LEA (Lokal ekonomisk analys). Den innebär att man med utgångspunkt i det identifierade "vårat område" tar fram all offentlig statistik som finns tillgänglig för området. Därefter kompletteras bilden med den lokala kunskapen om hur det ser ut och fungerar i bygden och då bjuds alla intresserade in för att bidra. I det sista steget tas sedan den lokala utvecklingsplanen fram. Där identifieras vilka styrkor och möjligheter som finns i lokalsamhället och vad som behövs av exempelvis kommunal/regional service eller andra insatser och initiativ för att stödja den önskade utvecklingen.

Goda förutsättning att påverka i Arkösund

- Med den helhetsbild, som en lokal utvecklingsplan ger, kan man sedan påverka exempelvis detaljplaner och ge ett samlat förslag från orten. På köpet får man dessutom en massa samhällskunskap, påpekar Pia Tingvall. Tillvaron är ju ibland så komplicerad att man inte alltid vet säkert vilken myndighet eller instans som är ansvarig för att något inte fungerar men det klarnar under planarbetets gång.
- I Arkösund bedömer jag att det finns goda förutsättningar att göra något bra för den lokala utvecklingen. Vi har kommit igång redan nu men arbetet med detaljplanerna för centrum och campingen är ännu bara i sin linda...

Sätten att mobilisera lokala intressenter är många. Det kan ske genom allmänna möten, som den kick-off som anordnades i Arkösund i september, via lokala föreningar som Arkösunds Intresseförening, Coast4us' hemsida (som Länsstyrelsen ansvarar för men som ännu inte lagts ut) men också genom SMS-gruppen där vem som helst kan anmäla sitt intresse för att vara med. Det är bara att skicka ett meddelande till-0706380082 och skriva "gå med" för att komma med i gruppen. Genom SMS-gruppen kan utvecklings- och förbättringsförslag snabbt samlas in. Häromsistens kom en fråga: Vilket företag/tjänst saknar du mest i Arkösund idag?

Andra och nya sätt att nå lokala intressenter är också tänkbara. De två projektparterna Coompanion och HSSLÖ har lite "lösa pengar" som kan användas i mobiliserings- och planeringsarbetet lokalt.

Oklart hur Aspöjaborna kommer med i Bergöns planering

Medan folk i Arkösund har börjat fundera kring "sitt" pilotområde så har mobilisering av lokalt berörda av pilotområdet Bergön inte kommit så långt. Det kan ju också vara så att Arkösundsfolket kommer att räkna Bergön till "sitt" område och tar in det i sin lokala utvecklingsplan.

- Hela projektet blev försenat i starten, konstaterar Pia Tingvall. Formellt startade Coast4us sitt arbete 1 januari 2018 men alla formaliteter och beslut var inte klara förrän i slutet av sommaren. Och innan det var klart kunde vi inte dra igång.
- När det gäller pilotområdet Bergön så är det något annat än planeringen i Arkösund. Det gäller en detaljplan för en ö som ägs av ett privat företag och där en del av intressenterna inte självklart finns i närheten; det tål ju att tänka på hur man når och involverar eventuella framtida fågelskådare och kajakpaddlare... Vi har talat om Naturvårdsföreningen som en tänkbar intressent men befolkningen på grannön Aspöja är också berörda och borde vara med och bidra med sin kunskap och sina erfarenheter. Men hur det ska ske är inte klart. Det finns för få bofasta för att dra igång något regelrätt arbete med LEA och lokal utvecklingsplan men föreningarna på ön – byalaget, bygdegårdsföreningen och skärvårdsföreningen (som är medlem i HSSLÖ) kan vara framkomliga vägar för att nå Aspöjaborna.